

Door de Jordaan

Thema: Verovering van Kanaän
Exodus 3 en 4

a. De opdracht om op te trekken (Joz. 3: 1-13)

UITLEG VAN DE TEKST

Vers 1 vermeldt hoe Jozua 's morgens vroeg opstaat en met het volk Israël van Sittim naar de Jordaan trekt, een reisafstand van twee uur te voet. Waarschijnlijk betekent de naam Jordaan 'de afdaler', omdat de Jordaan ontspringt in het hoge Noorden en afdaalt naar het lager gelegen Zuiden. Daar blijven ze een tijd voordat ze de rivier oversteken. Na drie dagen van wachten (vers 15), gaan de ambtlieden of opzieners door de legerplaats en geven het bevel van de Heere door. Wanneer het volk de ark van het verbond des Heeren, gedragen door de Levitische priesters ziet, moet het volgen. Uit eerbied moet er wel een grote afstand in acht worden genomen van 2000 ellen, bijna een kilometer. Op deze wijze zal het volk weten welke weg het moet gaan, want het heeft die weg nog niet eerder betreden. Vanaf vers 5 vult Jozua deze boodschap aan met een bijzondere opdracht dat het volk zich moet heiligen, want de volgende dag zal de Heere wonderen verrichten in hun midden. Heiligen wil zeggen dat het volk zich moet voorbereiden op het feit dat de HEERE Zelf in hun midden zal zijn, zoals ze dat eens deden voordat de HEERE neerdaalde op de Sinaï (zie: Ex. 19). Dan zegt Jozua tegen de priesters dat ze de ark van het verbond moeten opnemen en voor het volk uittrekken. Dat doen ze ook. Voordat dit uitgebreider verteld wordt, horen we in vers 7 eerst hoe God Jozua bemoedigd had. Het wonder dat gaat gebeuren is ook een bevestiging van het leiderschap van Jozua. De Heere zal Jozua deze dag grootmaken voor alle Israëlieten, opdat ze weten dat de Heere met hem is zoals de

Heere ook met Mozes was. Jozua moet aan de priesters die de ark dragen een opdracht doorgeven. Ze moeten naar de Jordaan gaan en bij de oever in het water gaan staan (vers 8). Daarna wordt aan het volk uitgelegd wat er gaat gebeuren (vers 9-13). Hij roept ze op dichterbij te komen en de woorden van de Heere te horen. Uit wat er nu gaat gebeuren, zal duidelijk worden dat de Heere, de levende God, in hun midden is en zeven volken (uit vers 10) verdrijven zal voor hun ogen. De ark van het verbond des Heeren gaat voor het volk uit in de Jordaan. Er moeten twaalf mannen uitgezocht worden, uit elke stam één. Hun taak wordt pas in Jozua 4 vermeld. Eerst zegt Jozua wat er zal gebeuren als de priesters met de ark de Jordaan ingaan. Als de voetzolen van de priesters het water van de Jordaan zullen raken, zal het water van de Jordaan afgesneden worden. Het water stroomopwaarts zal tegengehouden worden en in de vorm van een dam of muur blijven staan. Het water stroomafwaarts zal weglopen in de richting van de Dode Zee.

TER OVERWEGING

Het volk maakt zich op om de doortocht door de Jordaan te gaan maken. Belangrijk is de zorgvuldige voorbereiding. Iedereen moet weten wat hij of zij moet doen. Het is allemaal duidelijk. Zo zien we door heel de Bijbel heen dat de Heere ons niet in onzekerheid laat over wat er van ons verwacht wordt. Het wordt ons helder en duidelijk voorgehouden, keer op keer.

Het plan van de doortocht komt van de Heere. Niet Jozua, maar God Zelf wijst de weg en wijst aan hoe het moet gaan. Jozua voert alles in gehoorzaam-

heid uit. Zo wordt ook ons de weg gewezen. Niet wij bedenken hoe we de weg naar het beloofde land moeten nemen, maar de Heere wijst de weg. Hij wijst ons keer op keer naar de Heere Jezus als dé Weg, de Waarheid en het Leven. Evenals van Jozua wordt ook van ons gehoorzaamheid gevraagd. Van ons wordt gevraagd dat we die Weg dan ook gaan en geen eigen gekozen wegen.

De priesters en de ark van het verbond gaan voorop. Dat betekent dat de Heere voorop gaat. Niet de soldaten van Israël gaan als eerste om een bruggenhoofd te vestigen aan de andere kant. Niet de strijders steken eerst over om een pad te banen en het gebied aan de andere kant te beveiligen zodat het volk veilig over kan. Nee, de Heere gaat voorop. Hij baant Zelf de weg. 'De Heer is aan de spits getreden, dergenen die mij hulpe biên' (Ps. 118: 4 berijmd).

Alles spreekt van eerbied voor de Heere. Het volk moet zich heiligen. Het volk moet een grote tussenruimte laten tussen de ark en de mensen (zo'n 900 meter). Telkens weer wijst de Bijbel ons op de grootheid, majesteit en heiligheid van de Heere. Dat was voor het volk Israël geen theorie, maar praktijk in hun omgang met de Heere. Met de kinderen kunnen we spreken over de vraag hoe zij dit in praktijk brengen.

De doortocht zal gepaard gaan met wonderen. Het volk wordt daarop voorbereid. Het gaat niet langs een weg die wij zelf kunnen bedenken of tot stand kunnen brengen. Het gaat langs een weg die vraagt om Goddelijke kracht en wijsheid. Zo is alles wat de Heere doet wonderlijk. Ook de weg die Hij baande in en door de Heere Jezus.

De Heere denkt in dit alles ook aan Jozua. Zijn positie als leider zal worden verstevigd. Duidelijk zal worden dat de Heere met Jozua is, zoals Hij met Mozes was. Dat hebben Jozua en het volk nodig, nu ze op het punt staan het beloofde land binnen te trekken. Juist dan is het troostvol om te weten dat de Heere Zelf voor hen uit zal trekken en met hen zal gaan.

Dit alles zal beslag leggen op de volken die in Kanaän wonen. Helaas zal het niet tot bekering leiden. Ook nu nog kunnen mensen onder de indruk raken van dingen die ze meemaken. Gods vinger wordt soms zichtbaar in levens van mensen. Ook als die mensen zelf niets van de Heere willen weten. Ze raken wel onder de indruk. Dat mag ons bemoedigen.

b. Met de ark voorop door de Jordaan (Joz. 3: 14-17)

UITLEG VAN DE TEKST

Het volk Israël breekt de tenten op om naar de Jordaan te gaan en de priesters met de ark lopen voorop. In vers 15 lezen we dat de priesters met de ark bij de Jordaan aankomen en hun voeten het water

raken. Er wordt vermeld dat de Jordaan een zeer hoge waterstand heeft en buiten haar oevers is getreden in deze oogsttijd. Het is dus de minst geschikte tijd om over of door de Jordaan te gaan. Het water stroomopwaarts wordt een heel eind noordwaarts (ongeveer 30 km noordelijk bij de plaats Adam) tegengehouden en het water stroomafwaarts vloeit weg naar de Dode Zee (de Zoutzee). Het volk Israël kan nu door de drooggevallen rivierbedding naar de overkant trekken bij Jericho. De priesters die de ark dragen, blijven in het midden van de rivier staan tot dat al het volk door de Jordaan is getrokken. Wat een groot wonder doet de Heere hier voor Zijn volk. Met het oog op de hoge waterstand van de Jordaan lijkt het onmogelijk om er doorheen te trekken. Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Hij baant 'door de woeste baren en brede stromen ons een pad' (Ps. 66: 3 berijmd).

TER OVERWEGING

Het is een geweldige geloofsdaad van de priesters om de Jordaan in te gaan. Ze hadden alleen het Woord van God wat hen vertelde dat de wateren tegengehouden zouden worden. Dat moest dan wel gebeuren. Hun geloof werd niet beschaamd. Met de kinderen kan worden besproken dat de Heere geloofsgehoorzaamheid vraagt. Dat betekent soms dat je begint te lopen, terwijl (zoals in dit geval) het water er nog is. We mogen er op vertrouwen dat de Heere ieder woord waarmaakt, zoals deze priesters daar ook op hebben vertrouwd.

De geweldige macht van de Heere wordt zichtbaar. Hij maakt een weg waar er geen is. Noordwaarts worden de wateren tegengehouden, zuidwaarts stroomt het water weg. Dat alles doet de Heere. Met de kinderen kunnen we spreken over Gods grote daden. We mogen Hem er om eren. We mogen weten dat Hij machtiger is dan alles wat ons tegenhoudt of bedreigt.

De doorgang blijft tot alle kinderen van Israël overgestoken zijn en binnen het beloofde land zijn aangekomen. Met de kinderen kunnen we bespreken dat wij leven in de tijd van genade. Ook nu nog staat de Heere Jezus als het ware midden in de Jordaan, is er een doorgang tot God Zijn Vader en leidt het gaan naar Hem je in het Beloofde Land. Deze weg blijft open tot al Gods kinderen zijn Thuisgebracht. Daarom mogen we elkaar opwekken nu tot Hem te gaan. Nu is het heden der genade. De ark (het kruis) staat er nog en de weg is nog open.

c. Het oprichten van een gedenkteken (Joz. 4 - 5: 1)

UITLEG VAN DE TEKST

In Jozua 3 wordt het geweldige wonder van de doortocht door de Jordaan beschreven. De Heere

zorgt voor een pad, zodat het volk Israël het beloofde land kan binnen trekken. Aan het begin van hoofdstuk 4 staat dat, als het gehele volk de overtocht voltooid heeft, de Heere tot Jozua spreekt. Deze opvolger van Mozes krijgt van de Heere de opdracht om twaalf mannen te nemen uit het volk, uit elke stam één. Deze mannen moeten twaalf stenen nemen uit het midden van de Jordaan, van de plaats waar de priesters met de ark staan. Ze moeten deze stenen naar de overkant brengen en in het kamp leggen waar ze de nacht zullen doorbrengen. Jozua voert gehoorzaam uit wat de Heere hem opdraagt. Hij roept de twaalf mannen, die al waren aangesteld (Joz. 3: 12), tot zich en geeft hen de opdracht. Ze moeten naar de ark des HEEREN gaan in het midden van de Jordaan. Daar aangekomen moeten ze elk een steen oprapen en die op hun schouder nemen. In vers 6 en 7 wordt de bedoeling duidelijk. Deze twaalf stenen zijn bedoeld om te dienen als teken, een gedenkteken. In vers 20 wordt vermeld dat dit monument in Gilgal komt te staan. Wanneer de kinderen later vragen wat die stenen voor hun ouders betekenen, moeten ze antwoorden dat de wateren van de Jordaan afgesneden werden toen de ark van het verbond bij de rivier kwam. Gods grote daden moeten dan verteld worden. Daarom zullen deze stenen voor het volk voor altijd ('tot in eeuwigheid') tot een gedenkteken zijn. Het is niet voor het eerst dat we lezen over het oprichten van een gedenkteken. In Gen. 28: 18 en 35: 14 en 20 komen we het ook tegen, eveneens bedoeld om Gods daden niet te vergeten. Hier, in Jozua 4, gebeurt het nadrukkelijk in opdracht van de Heere. De twaalf mannen voeren de opdracht die ze van Jozua krijgen getrouw uit. Dan vermeldt vers 9 dat Jozua ook midden in de Jordaan, op de plaats waar de priesters staan, een gedenkteken van twaalf stenen opricht. Er worden dus twee gedenktekens opgericht met hetzelfde doel. In de verzen 10 t/m 13 wordt de overtocht uitvoerig weergegeven. De priesters blijven met de ark in het midden van de Jordaan staan totdat de Israëlieten aan de overkant zijn. Dan gaan ook de ark en de priesters naar de kant. De Rubenieten, Gadieten en de halve stam van Manasse zullen straks wonen in het Overjordaanse. Ze hebben beloofd mee te strijden en trekken daarom gewapend voor het volk uit. Ze doen wat eerder gevraagd en beloofd is (Joz. 1: 12-18). Ongeveer 40.000 man trekt voor het aangezicht des HEEREN ten strijde naar de vlakten van Jericho, de stad die als eerste veroverd zal worden. Vers 14 vermeldt dat in die dagen de HEERE Jozua grootmaakte voor de ogen van het gehele volk. Hij zorgt ervoor dat ze ontzag en respect voor hem krijgen en hem gehoorzamen, zoals bij Mozes. In de verzen 15 t/m 18 komt uitvoerig aan de orde wat al meegedeeld is in vers 11. De Heere geeft Jozua de opdracht dat hij de pries-

ters, die de ark dragen, moet bevelen uit de Jordaan op te klimmen. Jozua doet dit. Als de priesters de oever opklimmen en hun voeten op het droge zijn, gaan de wateren van de Jordaan weer op de normale manier stromen. De Heere trekt Zijn hand, die het water tegenhield, terug. De Israëlieten legeren zich na de doortocht in Gilgal, ten oosten van de stad Jericho. De naam Gilgal betekent 'steenkring' en is daarmee waarschijnlijk een aanduiding voor een Kanaänitische, heilige plaats. In deze heidense steenkring richt Jozua de stenen op die vanuit de Jordaan genomen zijn. Het zijn stenen die getuigen van Israëls God Die machtiger is dan alle afgoden. In vers 21 wordt de mogelijke vraag van kinderen aan hun vaders bij het zien van dit gedenkteken nog eens herhaald (vers 6): 'Wat zijn deze stenen?' Jozua zegt hen voor wat ze dan hun kinderen moeten antwoorden. 'Hier is Israël op het droge door de Jordaan gegaan, want de Heere, uw God, heeft de wateren van de Jordaan voor uw aangezichten doen uitdrogen, totdat het volk er door getrokken was, zoals Hij ook gedaan heeft met de Schelfzee.' Heel treffend wordt in het laatste vers van Jozua 4 verwoord wat de bedoeling van dit alles is. 'Opdat alle volken der aarde de hand des Heeren kennen zouden, dat zij sterk is; opdat gijlieden den Heere, uw God, vrezet te allen dage.' In vers 1 van Jozua 5 zien we de uitwerking van het wonder van de doortocht bij de koningen van de Amorieten aan de westzijde van de Jordaan en de koningen van de Kanaänieten aan de kant van de Middellandse Zee. Als ze horen dat God de wateren van de Jordaan deed opdrogen totdat de Israëlieten er zijn doorgegaan, versmelt hun hart en verliezen zij alle moed. Hier kunnen ze niet tegen op!

TER OVERWEGING

Gedenken is een belangrijk woord in de Bijbel. Met de kinderen kunnen we spreken over gedenken als het gaat om deze punten:

1. Gedenken is tot Gods eer. We gedenken Zijn grote daden. We gedenken Zijn trouw en genade. We gedenken dat Hij de machtige is. Als we gedenken geven we Hem de eer.
2. Gedenken is tot onderwijs. Hier nodigt dit monument het kind uit tot het stellen van vragen. Als wij Pinksteren vieren en daarmee de uitstorting van de Heilige Geest gedenken, hebben we een uitgelezen kans om onderwijs te geven. Waar gaat het over? Wat heeft de Heere gedaan met Pinksteren? Met de hemelvaart? Met Pasen? Het zijn momenten die we kunnen gebruiken om onderwijs te geven.
3. Gedenken is tot bemoediging. Ook wij hebben onze 'gedenktekens'. Het gedenkteken van de Doop herinnert me er aan dat de Heere met mij een verbond heeft gesloten. Iedere doopdienst

loop ik als het ware langs dat 'gedenkteken'. Iedere bediening van het heilig Avondmaal is een gedenken van het lijden en sterven van de Heere Jezus. Dit gedenkteken herinnert me er aan dat Hij de prijs betaalde die ik schuldig was. Juist als ik meen alles kwijt te zijn kan zo'n 'gedenksteen' me bemoedigen.

4. Gedenken is ter herinnering. Juist wanneer we in ons land openlijk het kerstfeest vieren, Pasen gedenken, onze bid- en dankdagen houden laten we met deze 'gedenkstenen' aan ons volk zien dat ze een Heere in de hemel heeft. Velen uit ons volk herinneren zich niet meer dat God ons land zeer genadig is geweest. Ze zijn vergeten dat ze gedoopt zijn en als kind zoveel onderwijs hebben ontvangen. We zijn geroepen om hen daaraan te herinneren.

GELOOFSLEER

In zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus wordt de vraag gesteld: 'Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?'. Het antwoord is dat dit alleen kan door een waar geloof in Jezus Christus. De weg naar de

hemel loopt langs het kruis van Christus. In dit gedeelte zien we hoe de weg naar het beloofde land liep langs de ark van het verbond. In geloofsvertrouwen moest men de rivier instappen, vertrouwend op Gods beloften. We zien Gods genade hierin dat Hij toen en nu zondaren vanuit de woestijn wil brengen in het Beloofde Land. Dat kan alleen door achter Hem aan te gaan en op grond van Zijn genade.

Daarnaast zien we hoe Israël een gedenkteken moest oprichten en van generatie op generatie ervan moest getuigen dat de Heere hen had geholpen. De Heere vraagt ook van ons om zo Gods grote daden te verkondigen. Wat mooi als ook de kinderen deze verhalen mogen horen. Van Gods trouw en genade in de levens van mensen, niet alleen vroeger maar ook vandaag. Zondag 32 van de Heidelbergse Catechismus gaat over de ware dankbaarheid. Dankbaarheid voor Gods verlossing is te zien in het feit dat we God in woorden en daden grootmaken. God wil dit getuigenis gebruiken om Zijn Kerk uit te breiden.